

OBSAH

ÚVOD	7
1 SOUČASNÁ SITUACE VE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	9
1.1 Charakteristika proměny školy v uplynulém období	10
1.1.1 Národní program rozvoje vzdělávání v České republice.	10
1.1.2 Vývoj v oblasti strategického řízení školství po roce 2007	11
1.1.3 Strategické dokumenty v oblasti vzdělávání žáků s SVP	12
1.2 Vývoj legislativního řešení problematiky od 90. let minulého století	14
1.2.1 Vývoj legislativy po roce 2005	15
1.3 Problémy a problémové okruhy poskytování podpůrných opatření	17
1.3.1 Pojetí vzdělávacích programů	17
1.3.2 Vzdělání učitelů	18
1.3.3 Školské poradenské služby	20
1.3.4 Plány a koncepce v reálném životě školy	20
1.3.5 Financování vzdělávacích potřeb (včetně AP).	21
1.3.6 Neřešení problematiky tzv. sociálního znevýhodnění.	21
1.4 Etické aspekty poskytování podpůrných opatření	22
2 PODPŮRNÁ OPATŘENÍ VE VZDĚLÁVÁNÍ	27
2.1 Charakteristika speciálních vzdělávacích potřeb	28
2.2 Charakteristika podpůrných opatření	32
2.2.1 Příležitosti (rizika) nového pojetí poskytování podpůrných opatření	34
3 KOMU JSOU PODPŮRNÁ OPATŘENÍ URČENA.	39
3.1 Stupně podpůrných opatření	40
3.2 Rozdíly ve stupních PO	45
3.3 Podpůrná opatření u žáků s kombinovaným postižením	47
3.4 Kvantitativní stránka podpůrných opatření – počty žáků s SVP	49
4 PRÁVNÍ ÚPRAVA PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ	55
4.1 Podpůrná opatření v novele školského zákona	56
4.2 Financování podpůrných opatření	64
4.2.1 Finanční zajištění vzdělávání žáků s SVP v současnosti	64
4.2.2 Nové pojetí financování podpůrných opatření.	66
5 ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ A JEJICH ČINNOST V OBLASTI PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ	69
5.1 Působnost školských poradenských zařízení	71
5.2 Druhy a základní rámec činnosti školských poradenských zařízení	72
5.3 Postup školského poradenského zařízení při stanovení podpůrných opatření.	75
5.3.1 Typy vyšetření ve školských poradenských zařízeních	76
5.4 Výsledky činnosti ŠPZ	79
5.5 Komunikace ŠPZ–škola	79

6	ŠKOLA A PODPŮRNÁ OPATŘENÍ	85
6.1	Povinnosti školy při přijímání žáků s SVP	86
6.2	Žák je normální, i když je s postižením	88
6.3	Provázanost rámcových vzdělávacích programů se školními vzdělávacími plány a individuálními vzdělávacími plány žáka	89
6.4	Role ředitele ve vzdělávání žáků s SVP	91
6.5	Učitel a jeho působnost při poskytování podpůrných opatření	92
6.6	Třídní učitel a žák s SVP	93
6.7	Výchovný poradce	94
6.8	Metodik prevence	95
6.9	Školní speciální pedagog	96
6.10	Školní psycholog	96
6.11	Asistent pedagoga	96
6.12	Vztahy s ostatními subjekty (OSPOD, lékaři)	96
7	CHARAKTERISTIKA PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ.	99
7.1	Oblast podpory č. 1: Organizace výuky	100
7.1.1	Úprava režimu výuky (časová, místní)	101
7.1.2	Další pracovní místo pro žáka (ve třídě i mimo třídu)	101
7.1.3	Jiné prostorové uspořádání výuky	101
7.1.4	Úprava zasedacího pořádku	102
7.1.5	Snížení počtu žáků ve třídě.	102
7.1.6	Vzdělávání v jiném než školním prostředí (domácí prostředí nebo jiné než školské zařízení)	102
7.1.7	Mimoškolní pobyty a výcviky	103
7.1.8	Volný čas ve školním prostředí.	103
7.2	Oblast podpory č. 2: Modifikace vyučovacích metod a forem	103
7.2.1	Způsoby výuky adekvátní pedagogické situaci	103
7.2.2	Individuální práce se žákem	104
7.2.3	Strukturalizace výuky.	104
7.2.4	Kooperativní učení	105
7.2.5	Metody aktivního učení	105
7.2.6	Výuka respektující styly učení	105
7.2.7	Podpora motivace žáka	105
7.2.8	Prevence únavy a podpora koncentrace pozornosti.	106
7.2.9	Pravidelná kontrola pochopení osvojovaného učiva	106
7.3	Oblast podpory č. 3: Intervence	106
7.3.1	Spolupráce rodiny a školy	106
7.3.2	Rozvoj jazykových kompetencí.	107
7.3.3	Intervenční techniky	108
7.3.4	Intervence nad rámec běžné výuky	108
7.3.5	Rozvoj specifických dovedností a poznávacích funkcí	108
7.3.6	Nácvik sebeobslužných dovedností	109
7.3.7	Nácvik sociálního chování	110
7.3.8	Zvládání náročného chování	110

7.3.9	Metodická intervence směrem k pedagogům ze strany školského poradenského zařízení (ŠPZ) a školního poradenského pracoviště (ŠPP)	110
7.3.10	Výuka prostřednictvím podporující a alternativní komunikace	111
7.4	Oblast podpory č. 4: Pomůcky	111
7.4.1	Didaktické pomůcky	111
7.4.2	Speciální didaktické pomůcky	112
7.4.3	Kompenzační a reedukační pomůcky	112
7.5	Oblast podpory č. 5: Úpravy obsahu vzdělávání	113
7.5.1	Respektování specifík žáka	113
7.5.2	Úprava rozsahu a obsahu učiva	113
7.5.3	Rozložení učiva z důvodu těžkého deficitu	114
7.5.4	Rozložení učiva pro žáky ohrožené předčasným odchodem ze vzdělávání	114
7.5.5	Obohacování učiva	114
7.5.6	Modifikace podávané informace	115
7.6	Oblast podpory č. 6: Hodnocení	115
7.6.1	Individualizace hodnocení	115
7.6.2	Podmínky a metody dlouhodobého sledování žáků	115
7.6.3	Rozšířené formy hodnocení	116
7.6.4	Posílení motivační funkce hodnocení	116
7.7	Oblast podpory č. 7: Příprava na výuku	116
7.7.1	Jiné formy přípravy na vyučování	116
7.8	Oblast podpory č. 8: Podpora sociální a zdravotní	117
7.8.1	Léčebná režimová opatření	117
7.8.2	Odlíšné stravování	117
7.8.3	Podávání medikace	118
7.8.4	Spolupráce s externími poskytovateli služeb	118
7.8.5	Reedukační a socializační pobyty	118
7.9	Oblast podpory č. 9: Práce s třídním kolektivem	119
7.9.1	Klima třídy	119
7.10	Oblast podpory č. 10: Úprava prostředí	119
7.10.1	Úprava pracovního prostředí	120
7.10.2	Stavební úpravy, bezbariérovost	120
8	ORGANIZAČNÍ A PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ IMPLEMENTACE PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ	123
8.1	Organizační podmínky	125
8.2	Personální podmínky	145
9	METODIKA PRÁCE S KATALOGEM PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ	191
9.1	Obecná část Katalogu podpůrných opatření	192
9.2	Dílčí části Katalogu podpůrných opatření	193
9.2.1	Katalog PO – část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu mentálního postižení nebo oslabení kognitivního výkonu	193
9.2.2	Katalog PO – část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu tělesného postižení nebo závažného onemocnění	193

9.2.3	Katalog PO – část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zrakového postižení nebo oslabení zrakového vnímání	194
9.2.4	Katalog PO – část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sluchového postižení nebo oslabení sluchového vnímání	194
9.2.5	Katalog PO – část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu narušené komunikační schopnosti	195
9.2.6	Katalog PO – část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu poruchy autistického spektra nebo vybraného psychického onemocnění	195
9.2.7	Katalog PO – část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění.	195
9.3	Tištěná verze katalogů	196
9.4	Elektronická verze Katalogu	201
9.5	Jak pracovat s Katalogem PO	201
9.5.1	Postup při práci s Katalogem podpůrných opatření – seznámení s oblastmi podpory	202
9.5.2	Projevy na straně žáka, na které opatření reaguje.	203
9.5.3	Popis podpůrného opatření.	203
9.5.4	Aplikace opatření a specifikace podmínek.	204
9.5.5	Cílové skupiny.	204
9.5.6	Stupně podpory	205
9.5.7	Metodické zdroje, odkazy, odborná literatura.	206
	SLOVNÍČEK ODBORNÝCH POJMŮ A SEZNAM ZKRATEK	209
	ZÁVĚR.	217
	PŘÍLOHA: STRUKTURA PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ	219